

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 35629-10-15

פריד ואח' נ' מתיישבי ריחן יישוב קהילתי
כפרי אגודה שיתופית בע"מ ואח'

לפני כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

התובעים

1. צבי פריד

2. עמק כהן

ע"י ב"כ עו"ד חן רון

נגד

הנתבעים

1. מתיישבי ריחן יישוב קהילתי כפרי אגודה שיתופית בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד חגי שבתאי שפירא ואח'

2. רשם האגודה השיתופית - נמחק

3. יצחק בוכניק

4. בנימין עזר

5. אבי דניאל

6. אורן ספרים

7. אמנון אורן

ע"י ב"כ עו"ד חגי שבתאי שפירא ואח'

חקיקה שאוזכרה:

[פקודת האגודות השיתופיות: סע' 65](#)[תקנות האגודות השיתופיות \(רשויות האגודה\), תשל"ה-1975: סע' 4, 23\(א\), 23\(ב\)](#)[חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965: סע' 7, 7\(א\), 13, 13\(5\), 14, 15, 15\(4\)](#)[תקנות האגודות השיתופיות \(חברות\), תשל"ג-1973: סע' 5](#)

מיני-רציו:

* בית המשפט הצהיר על ביטול החלטת האסיפה הכללית של האגודה, בגדרה הופסקה חברותם של התובעים באגודה וכן הורה לנתבעים לפצות את התובעים בגין עגמת נפש שנגרמה להם ובגין לשון הרע.

* אגודות שיתופיות – חברות – הוצאת חבר

* נזיקין – רשלנות – הוכחתה

* נזיקין – פיצויים – בגין לשון הרע

תביעה להורות על ביטול החלטת האסיפה הכללית של האגודה, בגדרה הופסקה חברותם של התובעים באגודה, ולתשלום פיצויים בגין התרשלותם של חלק מחברי ועד האגודה במילוי תפקידם ובשל לשון הרע.

בית המשפט המחוזי קיבל את התביעה ופסק:

החלטה של האסיפה הכללית להפסיק חברותם של חברים באגודה, היא סנקציה משמעותית הנוגעת לזכויות יסוד של התובעים, הגם שהחלטת האסיפה הכללית אינה טומנת בחובה הוצאה פיזית של התובעים מבתיים. בחינת החלטת האסיפה תיעשה בשלושה מישורים: האם הליך ההוצאה נערך בהתאם לחוק ולתקנות, האם נפל פגם בהליך הפסקת החברות ובחינת ההחלטה גופה. החלטת האסיפה הכללית לא הייתה סבירה ומידתית בנסיבות העניין ויש לבטלה. ההחלטה נבעה, בין היתר, מהתנהלות ומחדלי חברי ועד האגודה, אשר לא הביאו את השתלשלות העובדות כפי שאירעו לפני האסיפה הכללית בטרם ההצבעה על הוצאת התובעים מהאגודה. האחריות להביא את נושא ההקצאה בפני האסיפה הכללית הייתה מוטלת על הוועד בלבד ויש להטיל אחריות על הנתבעים לפי צו בגין עגמת נפש שנגרמה לתובעים כתוצאה מההחלטה. התובעים זכאים גם לפיצוי בגין לשון הרע, שעה שביטויים כ- "מבקשי רעתנו" או "כוחות הרשע" הינם דברים העולים כדי לשון הרע. אמירות אחרות חוסות תחת הגנות תום הלב ופרסומים מותרים.

פסק דין

לפניי תביעת שניים מתושבי היישוב ריחן, המאוגד כאגודה שיתופית, למתן סעד הצהרתי לפיו תבוטל החלטת האסיפה הכללית של האגודה מיום 11.10.2011, בגדרה הופסקה חברותם של התובעים באגודה. בהקשר זה עתרו התובעים לקבלת פיצויים בסך 500,000 ₪ בגין התרשלותם של חלק מחברי ועד האגודה במילוי תפקידם ובשל עוולת לשון הרע.

רקע

1. היישוב ריחן אשר בצפון השומרון, מאוגד באגודה שיתופית קהילתית המאגדת את כלל התושבים המחזיקים נכסים בתחומיו. אגודה שיתופית זו היא תאגיד משפטי בעל אישיות משפטית נפרדת המוקם מכוח [פקודת האגודות השיתופיות](#). הרשות המרכזית באגודה היא האסיפה הכללית של חברי האגודה אשר אמונה על קביעת מדיניות האגודה ([סעיף 4 לתקנות האגודות השיתופיות \(רשויות האגודה\)](#)), תשל"ה- 1975 (להלן: "[תקנות רשויות האגודה](#)")). האסיפה הכללית בוחרת מבין חברי האגודה את ועד האגודה בהתאם לתקנות האגודה ([סעיף 23\(א\)](#) לתקנות רשויות האגודה). לוועד האגודה סמכויות רחבות הנוגעות לניהול האגודה ובנוסף נתונה לו סמכות שיורית, שלא נמסרה לרשות אחרת [בפקודת האגודות השיתופיות \(סעיף 23\(ב\)\)](#) לתקנות רשויות האגודה).

2. הנתבעים 3-7 הם תושבי היישוב ריחן אשר כיהנו בוועד האגודה, במועדים הרלוונטיים לתובענה דנן (להלן: "[חברי ועד האגודה](#)"). על פי הנתען, התרשלותם במילוי תפקידם בוועד הובילה להפסקת חברותם של התובעים באגודה.

3. ביום 8.1.2018, בהסכמת הצדדים, נמחקה התובענה נגד הנתבע 2, רשם האגודות השיתופיות.

תמצית העובדות שאינן שנויות במחלוקת

4. בין השנים 2008-2009 עברו התובעים להתגורר ביישוב ריחן. בסמוך לאחר תחילת מגוריהם ביישוב פנו התובעים לוועד האגודה בבקשה לקבל אישור עקרוני להקצאת קרקעות לצורך יזמות עבור שטחי תעשייה וחקלאות.

5. ביום 8.2.2010, בהמשך להחלטה אשר התקבלה על ידי ועד האגודה ביום 4.2.2010, נשלחו מכתבים לתובעים, בדבר בקשתם להקצאת הקרקעות, הכוללים את פירוט התנאים אשר עליהם לקיים לקבלת הקרקעות:

" בהמשך לבקשתך להקצאת שטח באזור התעשייה בריחן לצורך הקמת עסק משפחתי (במכתב שנשלח לעמק כהן נכתב "לצורך יזמות" - א' פ'), ועד ההנהלה מקדם בברכה כל יזמות של תושבי הישוב בתחומי התעשייה והחקלאות. ולפיכך ועד ההנהלה מוכן להקצות שטח ליזמות שביקשת ובתנאי שתעמוד בתנאים הבסיסיים הדרושים לכך:

א. היזמות תהיה בשטח המתאים לפי תוכניות תב"ע המאושרות של היישוב.

ב. ייחתם הסכם בין יזם, ישוב, הסתדרות הציונית לגבי הקצאת השטח ליזמות.

ג. יתקבלו כל האישורים והיתרי הבניה מאותם גורמים הרלוונטיים לסוג היזמות שיוקם.

בברכה,

הנהלת ריחן "

ועד האגודה העביר העתקי המכתבים הללו להסתדרות הציונית - החטיבה להתיישבות (להלן: "החטיבה להתיישבות"), היא הגורם המבצע באזור בכל הנוגע להקצאת הקרקעות באזור.

6. ביום 16.6.2010 פורסם פרוטוקול ישיבת ועדת ההקצאות של החטיבה להתיישבות, ישיבה שנערכה ביום 15.6.2010, לפיו אישרה הוועדה, בהמלצת האגודה, להקצות לכל אחד מן התובעים קרקע בגודל של 5 דונם, וזאת על פי השטחים שצוינו בתשריט אשר צורף לפרוטוקול. בהתאם לאישור האמור הנפיקה החטיבה להתיישבות חוזים לחתימת הצדדים, אשר נחתמו על ידי הצדדים בחודש ספטמבר 2010.

7. יצוין, כי לימים, נבחרו התובעים לכהן בוועד האגודה של היישוב - התובע 2 בחודש מאי 2010 והתובע 1 בחודש אוקטובר 2010.
8. ביום 17.7.2011 חתמו 35 מחברי האגודה, אשר מנתה במועדים הרלוונטיים 92 חברים, על מסמך אשר כותרתו **"בקשה דחופה לקיים אסיפת חברים"** אשר תעסוק, בין היתר, ב**"התנהלות בלתי תקינה של חלק מחברי הוועד, בהיבט של הקצאת שטחים לעצמם מתב"ע 103/1 שלא באישור הוועד ואח"כ באסיפה, כמקובל, הצבעה על ביטול ההקצאה ופניה לטיפול משפטי"**.
9. ביום 15.8.2011 נערכה אסיפה כללית בה הוחלט, ברוב קולות, על הקפאת הליכים בכל הנוגע לשטח שהוקצה לתובעים תוך מתן אפשרות לחזור בהם מההקצאה, תוך 10 ימים, בטענה כי השטחים הוקצו להם שלא על פי המקובל בנהלי האגודה. התובעים בחרו שלא לחזור בהם מהקצאת השטחים. ביום 25.8.2011, משחלף הזמן שהוקצה לתובעים, נשלח מכתב לחברי האסיפה הכללית המזמין אותם לאסיפה אשר על סדר יומה **"הוצאת עמק כהן וצביקה פריד מהאגודה - הצבעה על תחילת תהליך"**.
10. ביום 30.8.2011 התקיימה אסיפת "המשדך" אשר עניינה, בין היתר, הצבעה על תחילת הליך הוצאת התובעים מחברותם באגודה. באסיפה זו התקבלה, ברוב קולות, החלטה על תחילת הליך הוצאת התובעים מחברותם באגודה. ביום 7.9.2011 קיבלו התובעים מכתבים בדבר החלטה זו בהם צוין, כי ביום 11.10.2011 עתידה להתקיים אסיפה כללית בעניין הפסקת חברותם באגודה.
11. בעטייה של החלטת האסיפה מיום 30.8.2011, פנו התובעים במכתב מיום 18.9.2011, אל מפקח מטעם רשם האגודות השיתופיות, יוסף בן חמו (להלן: **"המפקח"**), לקבלת עזרתו. ביום 6.10.2011 שלח המפקח מכתב לוועד האגודה בו ביקש לעכב את כינוס האסיפה לעניין הוצאת התובעים מחברותם באגודה וזאת בשל הליך בירור שעתידי להתקיים בפניו בנושא זה. ועד האגודה בחר שלא להישמע לבקשת המפקח.
12. ביום **11.10.2011** התכנסה האסיפה הכללית, אשר החלטתה היא מושא הליך זה, כאשר על סדר יומה הפסקת חברותם של התובעים באגודה. בפרוטוקול שנערך צוין, כי באגודה ישנם 92 חברים כאשר 65 מתוכם נוכחים באסיפה. בהצבעה שנערכה הצביעו 55 מהחברים (כ- 85%) בעד הדחתם של התובעים מחברותם באגודה. למחרת היום שלח יו"ר ועד האגודה הודעות בדואר אלקטרוני לתובעים לפיהן הופסקה חברותם באגודה בהתאם להחלטת האסיפה הכללית. בעקבות הפסקת חברותם של התובעים באגודה הופסקה אף חברותם בוועד האגודה.

13. ביום 24.11.2011 הגישו התובעים תביעה שעניינה ביטול החלטת האסיפה הכללית. בחודש ספטמבר 2013 נמחקה תובענה זו בשל פניית הצדדים לגישור. הניסיון לגשר בין הצדדים לא עלה יפה.

14. ביום 13.12.2011 שלח ועד האגודה מכתב למר יובל פונק, סמנכ"ל החטיבה להתיישבות, בו נטען כי התובעים ניצלו את תפקידם בוועד האגודה כדי לקבל קרקעות לעצמם.

15. יוער, כי ביום 31.1.2012 שלח המפקח מכתב לצדדים, בעקבות הבירור שהתקיים אצלו, לפיו כל עוד לא פנו התובעים לרשם האגודות השיתופיות בבקשה לערוך חקירה בדבר הפסקת חברותם באגודה אין לראותם כחברי האגודה.

16. ביום 13.11.2014 שלח המפקח מכתב לצדדים לפיו הפסקת חברותם של התובעים באגודה נעשתה, לכאורה, בהתאם לתנאים הפרוצדוראליים המופיעים בסעיף 17 לתקנון האגודה (נ/1), אך מאחר ועילת ההוצאה טרם התבררה כנכונה מבוקש להקפיא החלטת האסיפה. חברי ועד האגודה לא שעו לבקשה זו.

עיקרי טענות התובעים

17. התובעים מלינים על החלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011, לפיה הוצאו מחברותם באגודה. לדידם, נבעה ההחלטה מהסטה ומהפצת שקרים וטענות שווא כנגדם קודם לאסיפה. כך למשל, בהודעות דואר אלקטרוני אשר הופצו בין חברי האגודה, בימים אשר קדמו לקיומה של האסיפה.

18. התובעים מוסיפים, כי הדחתם נבעה משיקולים זרים. לשיטתם, העובדה שהם פעלו, ככובעים כנציגי ועד האגודה, להרחבת ולקבלת משפחות חדשות ליישוב לא הייתה לרוחם של חברי ועד האגודה אשר ביקשו לשמר את שליטתם ארוכת השנים ביישוב. יתר על כן, ההדחה התנהלה במהירות וללא כל ראיות ומסמכים שיגבאו את טענות חברי ועד האגודה וכן לא ניתנו לה כל הנמקה והסבר. יתרה מכך, לא ניתנה לתובעים זכות הטיעון במסגרת האסיפה הכללית.

19. לפי התובעים, לא הייתה עילה להדחתם שכן הם לא חרגו מהאמור בתקנון וזאת בפרט לאור העובדה שלא קיים נוהל מסודר בכתב לעניין הקצאת המקרקעין. ועד האגודה הוא זה אשר אישר, במכתבו מיום 8.2.2010, את הקצאת הקרקעות והתובעים אף עמדו בכל התנאים האמורים במכתב זה. ועוד, החוזים שהוצאו על ידי החטיבה להתיישבות נחתמו כנדרש על ידי נציגי האגודה, אשר חתימתם אומתה על ידי עורך דין. לכך יש להוסיף, כך

התובעים, כי הנתבעים לא פעלו לפי מכתבו של המפקח מיום 13.11.2014 אשר הורה על הקפאת החלטת האסיפה עד לבירור עובדתי של הטענות כנגד התובעים.

20. בנוסף לסעד ההצהרתי המבוקש, לפיו תבוטל החלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011, מבקשים התובעים פיצוי בשל התרשלות חברי ועד האגודה במילוי תפקידם, אשר הובילה להפסקת חברותם באגודה תוך פגיעה בהם ובמשפחותיהם. עוד מבקשים התובעים פיצוי מחברי ועד האגודה בגין הפרת הוראות [חוק איסור לשון הרע](#), תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע") בדמות החתימה על הבקשה לקיום האסיפה הכללית הראשונה, שליחת המכתב ליובל פונק ביום 13.12.2011, בו הוצגו התובעים כמי שגזלו קרקעות מכוח תפקידם בוועד האגודה והפצת הודעות הדואר האלקטרוני בגנותם (הטענה בנוגע להודעות הדואר האלקטרוני מיוחסת לנתבעים 3-4 בלבד). בגין הללו, כאמור, מבקשים התובעים פיצוי בסך 500,000 ₪.

21. התובעים הוסיפו, כי הנזקים ביחס להקצאת הקרקעות עצמן ולהפרת החוזים טרם התגבשו והם עתידים להגיש תביעה נפרדת בנדון עם התגבשותם.

עיקרי טענות הנתבעים

22. הנתבעים טוענים מנגד, כי הקצאת הקרקעות נעשתה מאחורי גבה של האגודה, ללא אישור האסיפה הכללית, מבלי שאושרה הקצאת קרקע ספציפית בגודל ספציפי ותוך הצגת מצג שווא לחטיבה להתיישבות. לעניין זה נטען, כי הצורך בקבלת אישורה של האסיפה הכללית, שהינו בהתאם לנוהל האגודה, היה ידוע לתובעים עוד בטרם ההקצאה.

23. לפי הנתבעים, העילה המרכזית להפסקת חברותם של התובעים, כפי שעולה מן המסמכים וכפי שהיה ידוע לתובעים עצמם, היא הקצאת ושימוש בקרקעות ללא קבלת כל האישורים הנדרשים: על פי הדין ותקנון האגודה נדרשות חתימות שניים מנציגיו המוסמכים של היישוב על מנת לחייבה. על חוזה הפיתוח של התובע 2, בו הוקצאה לו, לכאורה, הקרקע שבנדון, ישנה חתימת נציג אחד בלבד – מר עופר לוי. על החוזה של התובע 1 ישנן, אמנם, שתי חתימות - מר עופר לוי ומר אמנון אורן - ואולם העדויות שנשמעו בבית המשפט הוכיחו, כי הן נחתמו בהליך שאינו תקין, כאשר החוזה לא אושר על ידי ועד האגודה וכן החתימות לא אומתו בפועל על ידי עורך דין, חרף אימות החתימות המופיע בחוזה.

24. הנתבעים מוסיפים, כי דבר הקצאת הקרקעות על ידי החטיבה להתיישבות התגלה בשלב מאוחר כאשר לאחר הגילוי הוגשה הבקשה לכינוס אסיפה כללית בעניין התנהלותם הבלתי-תקינה של התובעים. במהלך האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 15.8.2011 אף

הוצע לתובעים להכשיר את הקרקעות על ידי ביצוע הליך ההקצאה כנדרש אך הם סירבו לכך. בניגוד לנטען, במהלך האספות הכלליות שהתקיימו ניתנה לתובעים זכות הטיעון והם אף עשו בה שימוש. מכל מקום, כך הטענה, אין מקום להתערב בשיקול דעתה של האסיפה הכללית הן לאור העובדה שהחלטה התקבלה בהתאם להוראות תקנון האגודה והן לאור ההלכה הפסוקה לפיה יש לנהוג באיפוק בכל הנוגע להתערבות בהחלטות האסיפה הכללית. הנתבעים מפנים גם לאמור במכתבו של המפקח מיום 31.1.12 בו נכתב, כי לאור החלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011, וכל עוד לא בוצעה חקירה על ידי רשם האגודות השיתופיות, התובעים אינם חברים באגודה. נטען, כי התובעים מעולם לא פנו לרשם האגודות השיתופיות בבקשה לבצע חקירה שכזו.

25. לשיטת הנתבעים, לא הייתה חובה להיענות לבקשתו של המפקח במכתבו מיום 13.11.2014 בדבר הקפאת ההליכים להוצאת התובעים מהאגודה, שכן הוא מונה לעוזר רשם האגודות השיתופיות רק בשנת 2015 ומשכך במועד שליחת המכתב בקשתו לא הייתה מחייבת.

26. עוד טוענים הנתבעים, כי כל האנשים החתומים על הבקשה לקיום האסיפה הכללית הראשונה חוסים תחת הגנת [סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע](#) שכן מדובר על סוגיה בעלת עניין ציבורי. הנתבעים מוסיפים, כי התובעים לא הביאו כל ראיה חיצונית לאמירה כזו או אחרת אשר נאמרה כנגדם במהלך האספות הכלליות. באשר לאמור בהודעות הדואר האלקטרוני, המיוחס לנתבעים 3-4, נטען שיש בו משום הבעת דעה לגיטימית החוסה תחת הגנת [סעיף 15\(4\) לחוק איסור לשון הרע](#).

27. הנתבעים סבורים, כי התובעים לא הוכיחו רשלנות של מי מחברי ועד האגודה ובייחוד במקום בו פעולותיהן נעשו בהתאם להוראות תקנון האגודה. התובעים אף לא הביאו ראיה כלשהי בדבר נזקיהם, לא כל שכן נזקים בסך 500,000 ₪.

על הראיות

28. התובעים הגישו תצהירים וכן את תצהירו של עופר לוי, אשר כיהן כיו"ר ועד האגודה בין השנים 2010-2011. כמו כן, העיד מטעמם אייל גושן, אשר שימש כמזכיר היישוב למשך מספר חודשים בשנת 2011, מבלי שנתן תצהיר. העדים נחקרו על תצהיריהם. גם חברי ועד האגודה הגישו תצהירים ונחקרו עליהם. במהלך העדויות הגישו הצדדים מספר מוצגים לרבות תקנון האגודה. כן הוגשו, בהסכמת הצדדים, תעודות עובד ציבור מטעם משרד הכלכלה ומטעם החטיבה להתיישבות. הצדדים הגישו סיכומי טענותיהם בכתב.

דיון והכרעה

29. אקדים ואומר, כי סכסוכים בין חברי אגודה שיתופית אינם צריכים למצוא עצמם נתונים להכרעתו של בית המשפט וראוי היה כי הצדדים ימצאו את הדרך לפתרון הסכסוכים ביניהם. צר לי, כי ניסיונותי הרבים להביא את הצדדים לפשרה לא נשאו פרי, ולפיכך אין מנוס ממתן פסק דין.

30. **אציין כבר עתה, כי לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים הגעתי למסקנה כי יש מקום לקבל את התביעה, כפי שיפורט להלן.**

31. **על מנת להכריע במחלוקת בין הצדדים יש ליתן מענה לשאלות הבאות:**

- א. האם יש מקום להתערב בהחלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011?
- ב. האם הנתבעים התרשלו כלפי התובעים?
- ג. האם חברי ועד האגודה הפרו את [חוק איסור לשון הרע](#) כלפי התובעים?

החלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011

32. כדי להידרש לפעולות האגודה שבנדון אפרט את הוראות החוק והתקנון הרלוונטיות לענייננו [ההדגשות להלן אינן במקור - א' פ']:

33. **ס' 65 לפקודת האגודות השיתופיות** קובע, כי:

"(1) רשאי שר העבודה להתקין תקנות לשם ביצוע מטרות פקודה זו, בין לכל הארץ כולה או לכל חלק הימנה, ובין לאגודה אחת או לסוג של אגודות, ...

(2) בפרט, ומבלי לפגוע בכללותה של הסמכות האמורה, יכולות תקנות כאלה - ...

(כג) להורות הוראות בדבר יציאת או הוצאתם של חברים ובדבר התשלומים שישולמו להם ובדבר התחייבויותיהם של מי שהיו חברים".

34. **תקנה 5 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות)**, תשל"ג-1973 (להלן: "תקנות חברות") מבססת את כוחה של האגודה השיתופית להעניק בתקנונה לרשות מרשויותיה את הסמכות להוציא חבר מתוכה:

"(א) חברותו של חבר באגודה תפקע במקרים אלה: ...

(5) עם הוצאת החבר מהאגודה על פי החלטת רשות מרשויות האגודה שבסמכותה להחליט על הוצאת חברים מהאגודה על פי תקנותיה..."

35. בהמשך לאמור, קובע סעיף 16 לתקנון האגודה, תחת הכותרת "עילות להוצאת חבר", כי:

"אלו עילות להוצאת חבר מהאגודה:

...

(6) החבר נוהג שלא ביושר כלפי האגודה או גורם לה רעה או פוגע בענייניה, בענייני חבריה או בחייהם הסדירים של חבריה או של האגודה או הפוגע בעקרונות הקואופרציה".

36. ההליך להוצאת חבר מהאגודה קבוע אף הוא בתקנונה, תחת הכותרת "הליכי הוצאת חבר" (ס' 17, עמ' 5-6):

17. "חברותו של חבר פוקעת מרצונה של האגודה: אם קיימת לגביו עילה להוצאתו מהאגודה והעילה היא מהמפורטות בסעיף 16 דלעיל וקוימה אסיפה כללית, אשר בסדר יומה נכללה הצעה להוציא את החבר הנ"ל מהאגודה והשתתפו באסיפה הכללית הנ"ל רוב חברי האגודה והצביעו באסיפה הכללית הנ"ל בעד הוצאת החבר הנ"ל מהאגודה לפחות שני שלישים מהמצביעים וההצבעה הייתה חשאית בקלפי שאינה ניידת.

א. פורסמה הזמנה לאסיפה כללית לדיון להוצאת חבר, לא יקבע מועד האסיפה הכללית אלא כעבור 30 יום מפרסומה.

ב. ועד הנהלה חייב למסור לחבר שהוצאתו מהאגודה נכללה בסדר היום מכתב המנמק והמפרט את העילות להוצאתו מהאגודה..."

37. לעניין כינוס האסיפה הכללית וניהול הפרוטוקול שלה קובעות תקנות רשויות האגודה, כי:

" 5. (א) החליט הועד על קיום אסיפה כללית, יקבע גם את המקום וסדר היום שלה, ויודיע על כך לחברי האגודה.

...

(ג) הודעה בכתב על האסיפה הכללית כאמור בתקנת משנה (א) תימסר אישית לחברי האגודה או תישלח אליהם בדואר או תוצג במקומות בולטים באזור פעולת האגודה או תפורסם בשני עתונים יומיים המופיעים בישראל, הכל בהתאם להוראות תקנות האגודה. ...

14. ...

(ב) הפרוטוקול ייחתם בידי יושב ראש האסיפה הכללית ומזכירה וליד חתימותיהם תוטבע חותמת האגודה; הפרוטוקול יהיה ראיה לכאורה לדיון שהתקיים באסיפה הכללית, לניהולה ולקבלת החלטותיה.

(ג) הפרוטוקול יכלול לפחות את הפרטים כלהלן:

- (1) השם הרשום של האגודה;
- (2) תאריך האסיפה;
- (3) מספר חברי האגודה ביום האסיפה;
- (4) מספר חברי האגודה שהשתתפו באסיפה בעת שפתח אותה היושב ראש;
- (5) שם יושב ראש האסיפה;
- (6) שם מזכיר האסיפה;
- (7) סדר היום המפורט של האסיפה;
- (8) ההחלטות שנתקבלו באסיפה;
- (9) שמות החברים שהיו מועמדים לבחירה לרשויות האגודה, השמות, מספרי תעודות הזהות ומענם של החברים שנבחרו באסיפה הכללית וכן מספר הקולות שניתנו בעד בחירתו של כל מועמד כאמור;
- (10) הערות היושב ראש.

...

17. האגודה רשאית לקיים מזמן לזמן, בנוסף לאסיפה הכללית השנתית, אסיפות כלליות שלא מן המניין על פי הוראות הפקודה, התקנות לפיה ותקנות האגודה.

...

34. (א) החלטות הועד מתקבלות ברוב קולות הנוכחים בישיבה, זולת אם נקבע בתקנון האגודה רוב גדול יותר לקבלת החלטות או לקבלת החלטה לענין מסויים.

38. בהמשך להוראות תקנות רשויות האגודה קובע התקנון, כי כינוס אסיפה כללית שלא מן המניין ייעשה, בין היתר, בתנאים הבאים: "האסיפה הכללית תיקרא ותכונס על ידי ועד הנהלה, על פי החלטתו או על פי דרישה בכתב המופנית אליו והכוללת את סדר יומה של האסיפה הכללית הנדרשת: זאת אם הדרישה התקבלה ... שליש אחד, לפחות, מכלל מספרי חברי האגודה ..." (ס' 19 עמ' 7-8).

39. נקודת המוצא בכל הנוגע להפעלת ביקורת שיפוטית על החלטת האסיפה הכללית של אגודה שיתופית, היא ריסון ואיפוק. עם זאת, בשל סמכותם וכוחם של מוסדות האגודה אל מול חבריה, ייטו בתי המשפט, במקרים מסוימים, להתערב בשיקול דעתם. היקף

ביקורתו של בית המשפט תלוי בטיב החלטת האסיפה. ככל שהחלטת האסיפה נוגעת לזכויות יסוד כך ייטה בית המשפט להרחיב את היקף ביקורתו. במקרים שכאלה ייבחנו, בין היתר, חוקיות החלטת האסיפה, הליך קבלת ההחלטה, סבירותה של החלטת האסיפה והאם ההחלטה התקבלה בתום לב ואינה נוגדת את עקרונות הצדק הטבעי:

"היקף הביקורת השיפוטית שתופעל על-ידי בית-המשפט ומידת ההתערבות בהחלטות האספה הכללית של קיבוץ אינם אחידים ותלויים בטיב ההחלטה העומדת לביקורת. הביקורת תופעל במישור הפרוצדורלי, במישור המהותי ובמישור הנורמטיבי. כעיקרון, יש לנהוג בריסון ובאיפוק בהפעלת הביקורת השיפוטית ... עם זאת ככל שפגיעתה של ההחלטה בחבר קשה יותר, וככל שהיא פוגעת בזכויות הראויות להגנה, ובייחוד בזכויות יסוד, כך ייטה בית-המשפט להרחיב את היקף הביקורת שיפעיל... בין יתר הקריטריונים שבעזרתם יבחן בית-המשפט את תקינותה וחוקיותה של החלטת האספה הכללית יבדוק הוא אם הולמת ההחלטה את החוק ואת התקנון; אם ההליך שהוביל להחלטה היה תקין; אם האספה הכללית לא חרגה מסמכותה; אם ההחלטה התקבלה בתום-לב; אם ההחלטה אינה נוגדת את עקרונות הצדק הטבעי; אם ההחלטה סבירה ואם ההחלטה אינה פוגעת בזכויות האדם של החבר פגיעה בלתי מידתית ובלתי ראויה" (ע"א 8398/00 כץ נ' קיבוץ עין צורים [פורסם בנבו] (1.10.2002) (להלן: "פס"ד כץ").

40. הפסיקה הכירה אף באפשרות להתערב בהחלטותיה של האסיפה הכללית במקרה של פגיעה בזכויות קבוצת מיעוט באגודה, תוך אימוץ דוקטרינת קיפוח המיעוט מתחום דיני החברות (ראו: ע"א 393/08 אורי שגיא נ' כפר ביאליק כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ [פורסם בנבו] (23.2.2010) (להלן: "פס"ד שגיא").

41. ה
חלטה של האסיפה הכללית להפסיק את חברותם של חברים באגודה, היא סנקציה משמעותית הנוגעת לזכויות יסוד של התובעים וזאת חרף העובדה שהחלטת האסיפה הכללית אינה טומנת בחובה הוצאה פיזית של התובעים מבתיים (ראו לשם השוואה: ת"א (ת"א) 4595-11-09 מידן זהרי נ' בית חרות מושב עובדים להתיישבות בע"מ [פורסם בנבו] (14.1.2018)). בחינת החלטת האסיפה תיעשה בשלושה מישורים: המישור המהותי – בחינה האם הליך ההוצאה נערך בהתאם לחוק ולתקנות – המישור הפרוצדוראלי – בחינה האם נפל פגם בהליך הפסקת החברות – והמישור הנורמטיבי – בחינת ההחלטה גופה:

" החלטה על הוצאת חבר מהקיבוץ, הינה הסנקציה החמורה ביותר שיכול הקיבוץ להפעיל כלפי חבר בו ופוגעת בכבודו, בחרותו ובקניינו של החבר. למעשה מהווה צעד זה ניתוק של אותו החבר מכל סביבתו החברתית והפיזית, לעיתים לאחר עשורים רבים של חברות בקיבוץ. משכך, היקף הביקורת השיפוטית על החלטה מעין זאת הינו רחב יותר מאשר היקפה בעת בחינת החלטות אחרות של האסיפה הכללית ... בדיקת ההחלטה של האסיפה הכללית נעשית בשלושה מישורים, המישור המהותי, המישור הפרוצדוראלי, והמישור הנורמטיבי. במישור המהותי נבחן האם היה הליך ההוצאה בהתאם להוראות הדין החל, היינו, הוראות פקודת האגודות השיתופיות, התקנות שהותקנו על פיה ותקנון הקיבוץ. במישור הפרוצדוראלי נבחנת כשירות ההליך בו נתקבלה ההחלטה, היינו, האם נפל פגם בהליך, כדוגמת אי מתן זכות שימוע לחבר, המצדיק את ביטול ההחלטה. במישור הנורמטיבי נבחנת ההחלטה גופה, כאשר על פי הפסיקה יש לבחון למשל את סבירות ההחלטה, האם נתקבלה בתום לב ובדרך מקובלת והאם נשקלו שיקולים זרים בקבלתה ... בחינה המתמקדת בבחינת עקרון תום הלב ועקרון תקנת הציבור" (ע"א 11533/05 קיבוץ קלי"ה נ' זבולון הרטי [פורסם בבנו] 10.3.2009).

42. לשם השלמת הדברים אדגיש, כי העקרונות והקריטריונים האמורים לעיל, הנוגעים להפעלת ביקורת שיפוטית על החלטות מוסדותיה של האגודה השיתופית, יפים הם אף במקום בו מופעלת ביקורת על אגודה שיתופית שאינה קיבוץ (ראו לעניין זה, פס"ד כץ, פסקה 10 שם).

מן הכלל אל הפרט

43. הוראות פקודת האגודות השיתופיות והתקנות המובאות לעיל מקנות לאגודה את הסמכות לקבוע בתקנונה כיצד יתבצע הליך הוצאת חברים מהאגודה. בענייננו, פעלה האגודה מכוחו של סעיף 16.6 לתקנונה לשם הפסקת חברותם של התובעים. נראה, כי מבחינה מהותית היה בכוחה לעשות כן וכי הליך זה היה בהתאם להוראות הדין.

44. דומה, כי אף המישור הפרוצדוראלי של ההליך היה תקין: האסיפה הכללית הראשונה, אשר החלה את תהליך הפסקת חברותם של התובעים באגודה, כונסה, שלא מן המניין, בהתאם לדרישת 35 מחברי האגודה, המהווים למעלה משליש מכלל החברים; ביום 7.9.2011 שלח ועד האגודה מכתבים לתובעים בדבר כינוסה של האסיפה הכללית ביום 11.10.2011 - בחלוף למעלה מ-30 ימים, כנדרש בתקנון; מפרוטוקול האסיפה הכללית עולה, כי בסדר יומה נכללה ההצעה להוציא את התובעים מהאגודה; כי השתתפו בה מרבית מחברי האגודה (65 מתוך 92); וכי לאחר קיומה של הצבעה חשאית התקבלה

ההחלטה להפסקת חברותם של התובעים באגודה ברוב של כ- 85% (55 מתוך 65 נוכחים). עם זאת, חרף האמור בפרוטוקול ובניגוד לדרישת סעיף 17 לתקנון, אין בפני כל אינדיקציה לשליחת מכתב לתובעים המנמק את סיבת הוצאתם מהאגודה. אמנם מצויה בפניי הודעות דואר אלקטרוני ששלח הנתבע 6 לתובעים ביום 12.10.2011, בדבר החלטת האסיפה הכללית והפסקת חברותם באגודה, אך נראה שאין בהן די, שכן הן לקונית ואין בהן כל נימוק להוצאת התובעים מחברותם באגודה. על אף זאת, באי מתן נימוקים כאמור, אין לטעמי כדי להוביל לפסילת כשרותו של ההליך הפרוצדוראלי כולו.

45. אעבור לבחינת המישור הנורמטיבי של החלטת האסיפה. בפרוטוקול האסיפה הכללית מיום 11.10.2011, לא נכתבה העילה לקיום ההצבעה בדבר הפסקת חברותם של התובעים באגודה. כן לא נכתב האם הוצגה לחברי האסיפה התשתית העובדתית לשם קבלת הכרעה בנדון והאם ניתנה לתובעים זכות טיעון במהלכה. זאת ועוד, לא מצינו בפרוטוקול האמור כי נרשמו דברים של מי מהנוכחים ומה הייתה טענתם כלפי התובעים ומה הייתה תשובתם של האחרונים לטענות שהופנו כלפיהם. בנוסף וכאמור לעיל, הפרוטוקול ואף ההודעות אשר נשלחו לתובעים לאחר האסיפה הכללית לא מציינים את הנימוקים להפסקת חברותם של התובעים. כאשר מדובר על אסיפה כללית במסגרתה יכולה להתקבל החלטה כה משמעותית ומרחיקת לכת, היה מקום שהסיבה לקיום ההצבעה, וכן הדברים שהוצגו לחברי האסיפה, ככל שאכן הוצגו, והנימוקים להפסקת החברות, יובאו במפורש בפרוטוקול.

46. לשיטת הנתבעים נבעה החלטת האסיפה הכללית מהקצאת הקרקעות לתובעים ללא קבלת האישורים הנדרשים לרבות אישורה של האסיפה הכללית. לעניין זה ראוי לציין, כי מעדויות הנתבעים (פרוט' עמ' 98, שו' 14 ו-24; עמ' 105, שו' 6; עמ' 144, שו' 19), מגילוי המסמכים ותצהירי התשובות שלהם לשאלות התובעים (ת/5/ב) עולה, כי לא היה קיים נוהל בכתב המסדיר את עניין הקצאת הקרקעות. ברי, כי ניסוח נוהל שכזה הוא עניין המצוי באחריותו של ועד האגודה.

47. לא זו אף זו. בפרוטוקול ועד האגודה מיום 4.2.2010, בו הוחלט לתת אישור עקרוני להקצאת הקרקעות לתובעים, ובמכתבים אשר שלח ועד האגודה לתובעים ביום 8.2.2010 לא הותנתה הקצאת הקרקעות בקבלת אישור האסיפה הכללית. כמו כן, לא מצוין באיזה שלב של הליך ההקצאה יש לפנות לקבלת אישורה של האסיפה הכללית. אם לא די בכך, אין חולק שוועד האגודה הוא זה אשר העביר את המכתבים מיום 8.2.2010 לחטיבה להתיישבות, דבר המצביע על נכונותו לקדם את הליך ההקצאה, כפי שהתבקשה על ידי התובעים בשטח של 5 דונם לכל אחד מהם.

אוסף, כי אף אם נניח, כגרסת הנתבעים, שהתובעים ידעו על הצורך להביא את עניין הקצאת הקרקעות לאישור האסיפה הכללית, הרי שמדובר על אחריותו של ועד האגודה

לעשות כן, דבר העולה אף מעדותו של הנתבע 5 (פרוטי עמ' 80 שו' 2). בפרט אמורים הדברים מקום בו, כאמור, לא קיים נוהל מסודר בכתב וכן מקום בו "מסתפק" ועד האגודה, לעיתים, בחתימה על חוזי הפיתוח מבלי הצורך לקבל את אישורה של האסיפה (ראו פרוטוקול ועד האגודה מיום 2.7.2002).

טענות הנתבעים, כי התובעים החתימו שניים מחברי הוועד במקרה אחד ובמקרה אחר אחד מהם על חוזי הפיתוח, במרמה, אין להן יסוד. חברי הוועד, שחתמו על חוזי הפיתוח, הם אלו שבידיעתם האם ובאיזה שלב יש להידרש לאישור של האסיפה הכללית: האם בטרם חתימתם על חוזי הפיתוח או לאחר מכן, כאשר יש יסוד סביר להניח שהיו צריכים לקבל את אישור האסיפה הכללית לחתימתם על חוזי הפיתוח, וזאת נוכח טענתם כי חתימתם על חוזים אלו היא פורמלית בלבד. בכך איני קובע מסמרות ואיני מביע עמדה לעניין תוקף החוזים.

התמונה המצטיירת לפניי היא, כי הנתבעים מנסים לגלגל לפתחם של התובעים את מחדלם הם בכך שלא הביאו לאישור האסיפה הכללית את הקצאת הקרקע לתובעים. זאת, במיוחד נוכח העובדות כי התובעים ביקשו את הקצאת הקרקע בסמוך לאחר הגעתם ליישוב, ומשלא נמצא נוהל כתוב לדרך הקצאת הקרקע למבקש זאת. לא למותר לציין, כי רק ביום 8.9.11 הוקמה ועדה לקביעת קריטריונים להקצאת שטחים ליזמות, זאת כשנה וחצי לאחר שהוועד אישר לתובעים את בקשתם להקצאת קרקע.

48. הסנקציה החמורה אשר הופעלה כנגד התובעים, הגם שאינה טומנת בחובה יציאה פיזית מבתיים, נוגעת לזכויות יסוד מהותיות שלהם. מדובר, לדעתי, על סנקציה שאינה מידתית החורגת ממתחם הסבירות בנסיבות העניין, בפרט מקום בו פעלו התובעים בתום לב על פי הנחיות ועד האגודה במכתבים מיום 8.2.10.

יפה הייתה פועלת האגודה אם הייתה נשמעת למכתביו של המפקח מיום 6.10.2011, לפיו יש לעכב את כינוס האסיפה עד לבירור שעתיד להיערך אצל המפקח, ומיום 13.11.2014, בו הוצע לה להקפיא את החלטתה עד לבירור עילת ההוצאה ונימוקיה על ידי המפקח, וזאת חרף העובדה שהמכתבים הללו אינם מהווים "החלטה מחייבת" (ת/2 - תשובה מס' 2 של רשם האגודות השיתופיות).

49. ממכלול השיקולים שהובאו לעיל, מסקנתי היא, כי החלטת האסיפה מיום 11.10.2011 אינה יכולה לעמוד (ראו והשוו: [ה"פ \(ת"א\) 463/04 גרבר נ' קיבוץ משמר השרון](#) [פורסם בנבו] (6.6.2006)).

50. בסיכומי של עניין, מצאתי כי נפל פגם בהחלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011 באופן המצדיק את ביטולה, ועל כן הנני מקבל את טענות התובעים ומורה על בטלותה.

התרשלות הנתבעים

51. חרף היותה תאגיד, כאמור, ניתן לייחס לאגודה השיתופית מעשים ומחשבות של נושאי המשרה בה לצורך גיבוש אחריותה שלה, זאת על ידי החלתה של "תורת האורגניזם", הלקוחה מתחום דיני החברות (ראו לעניין זה פס"ד שגיא, פסקאות 15-16 שם). במצב עניינים זה חברי ועד האגודה מהווים מעין נושאי משרה הנתונים לאחריות אישית בשל מעשיהם ושאינם יכולים להסתתר מאחורי מסך האגודה מקום בו הם ביצעו מעשה נזיקין כלפי גורם אחר. במקום בו מבוקש להטיל אחריות על "נושאי משרה" אלה עלינו לשאול עצמנו האם פעולותיהם, במהלך מילוי תפקידם, היו סבירות אם לאו.

52. בענייננו, כאמור, נמצא כי החלטת האסיפה הכללית לא הייתה סבירה ומידתית וכי יש מקום לבטלה. החלטה זו נבעה, בין היתר, מהתנהלות ומחדלי חברי ועד האגודה, אשר לא הביאו את השתלשלות העובדות כפי שאירעו לפני האסיפה הכללית בטרם ההצבעה על הוצאתם של התובעים מהאגודה. כן הובהר בהליך זה, כי האחריות להביא את נושא ההקצאה בפני האסיפה הכללית היתה מוטלת על הוועד בלבד, וכך לא נעשה. כפועל יוצא מכך, יש מקום להטלת אחריות על כתפי הנתבעים לנזקים שנגרמו לתובעים כתוצאה מההחלטה.

53. לטענת התובעים, התרשלות הנתבעים הובילה לפגיעה קשה בהם ומשפחותיהם שעה שנאלצו לחיות תחת לחץ נפשי רב במשך תקופת זמן ארוכה וכן הוטל כתם על שמם. התמונה העולה היא, כי אכן נגרמה לתובעים עגמת נפש מהתנהלות הנתבעים כלפיהם, למצער מאז החתימה על חוזה הפיתוח. התובעים לא הוכיחו את גובה הפיצוי ברכיב זה. עם זאת, ולאור עגמת הנפש שנגרמה להם ופרק הזמן של מעל לשבע שנים מאז הוצאו מחברותם באגודה, אני מעמיד את הפיצוי, על דרך האומדן, על סך של 20,000 ₪ לכל אחד משניהם.

הפרת הוראות חוק איסור לשון הרע

54. בהמשך לאמור, סבורני כי יש לקבל, באופן חלקי, את טענת התובעים להפרת חוק איסור לשון הרע על ידי הנתבעים. אנמק.

55. חוק איסור לשון הרע מגדיר את מהותה של לשון הרע, בין היתר, באופן הבא:

" 1. לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או

ללעג מצדם;

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו,

במשלח ידו או במקצועו ... "

56. "פרסום" לשון הרע מוגדר בחוק, בין היתר, כך:

"2. ...

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות:

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם זולת הנפגע.

" ...

57. בהמשך לאמור קובע [סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע](#), כי פרסום לשון הרע לאדם אחד או יותר זולת הנפגע מהווה עוולה אזרחית. על פי [סעיף 7א\(ב\)](#) לחוק זה רשאי בית המשפט לחייב את הנתבעים לשלם לתובעים פיצוי עד לסך של 50,000 ₪, ללא הוכחת נזק בשל עוולה אזרחית.

58. לצורך הקביעה, כי בוצעה עוולה אזרחית, יש לבחון האם מתקיימים יסודות "הפרסום" ו"לשון הרע", כהגדרתם בחוק. מושגים אלו פורשו בהרחבה על ידי הפסיקה, נוכח משקלה הכבד של החשיבות בשם טוב וכבוד האדם, שכן הזכות לשם טוב של האדם "היא זכות רחבה שנועדה להגן על ההערכה העצמית ועל כבודו של אדם, והיא מבוססת על הצורך האנושי בהערכה פנימית, בגאווה אישית ובהכרה חברתית" ([ע"א 6903/12 Canwest Global Communications Corp נ' אלי עזור](#) [פורסם בנבו] (22.7.2015)).

אמירה תהווה לשון הרע שעה שקיימת אפשרות אובייקטיבית שפרסומה עלול להביא להשפלתו של אדם, או לעשותו מטרה לבוז מצד הבריות ([רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר](#) [פורסם בנבו] (12.11.2006)). ניתן לחייב בפיצוי בגין לשון הרע אף במקום בו "לא נזכר שמו של אדם בדברים שפורסמו אך נזכרים או מוצגים פרטים המביאים לזיהויו בידי הסביבה הקרובה לו או אף בידי סביבה רחבה יותר" ([ע"א 8345/08 עופר בן נתן נ' מוחמד בכרי](#), [פורסם בנבו] (27.7.2011)).

59. גם לאחר שנקבע, כי דבר מה הוא "פרסום" של "לשון הרע" המהווה עוולה אזרחית, ייתכן שמותר להפיצו לציבור הרחב, אם הוא בא בגדר המקרים הנקובים [בסעי' 13 - 15 לחוק איסור לשון הרע](#). אדגיש, כי פרסום שנקבע שהוא מסוג הפרסומים המפורטים [בסעיף 13](#) איננו מחייב את המפרסם להתגונן

באמצעות ההגנות הקבועות בסעיפים [14-15](#) לחוק, שכן אין כל מניעה להביאו לידיעת הכלל, וזאת למרות שהוא מהווה לשון הרע.

60. על רקע האמור, עלינו לבחון האם האמירות אותן מייחסים התובעים בסיכומיהם לנתבעים עולות כדי הפרת [חוק איסור לשון הרע](#). ככל שיימצא, כי אכן הופר [חוק איסור לשון הרע](#) אדרש לבחינת תחולת ההגנות המצויות בו. בענייננו אין חולק על כך שכל הפרסומים המיוחסים לנתבעים, המפורטים להלן, הגיעו לאדם אחד לפחות זולת הנתבעים:

א. במסמך הבקשה לקיום האסיפה הכללית הראשונה, מיום 17.7.2011, אשר נחתם על ידי 35 מחברי האסיפה הכללית, נכתב, בין היתר, כי האסיפה תעסוק "בהתנהלות בלתי תקינה של חלק מחברי הוועד בהיבט של הקצאת שטחים לעצמם...". אף אם נניח שניתן היה לזהות שמסמך זה, שהיה הראשון שקרא לכינוס האסיפה בעניין הקצאת הקרקעות ולא נקב במפורש בשמם של התובעים, עסק דווקא בתובעים, לא נראה, כי יש בעצם הבקשה לקיום אסיפה כללית אשר תבחן את התנהלותם כדי להפר את [חוק איסור לשון הרע](#). במסגרת המכתב לא נאמרה כל אמירה פוזיטיבית בדבר מעשיהם של התובעים אלא אך ורק בדבר הצורך לבחון את התנהלותם. ברי, כי לחברי האגודה עומדת הזכות לבחון את התנהלות חבריה, ובפרט כאשר מדובר על חברים שהינם חלק מוועד האגודה, מבלי שהדבר ייחשב ככזה המפר את הוראות [חוק איסור לשון הרע](#). צמצום חופש הביטוי בצורה שכזו עשוי לסכל ביקורת ציבורית נכונה וכנה. מעבר לאמור אציון, כי אף אם הייתי מוצא שמדובר על אמירה העולה כדי לשון הרע, נראה כי היא חוסה תחת הגנת "הבעת הדעה" האמורה [בסעיף 15\(4\)](#) ל[חוק איסור לשון הרע](#):

" 15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

...

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות; ... "

[ההדגשות אינן במקור- א' פ']

בעניין זה אין להניח, כי הבקשה לקיים אסיפה, כאמור, נעשתה בחוסר תום לב ובפרט לאור העובדה שחתמו עליה עשרות אנשים, שרובם ככולם אינם נתבעים במסגרת התובענה דנן, אשר יש בחתימותיהם כדי להביא לקיום האסיפה ותו

לא. אוסיף, כי ככל שסברו התובעים שהבקשה והחתומים עליה הפרו את הוראות [חוק איסור לשון הרע](#) לא ברור מדוע בחרו הם לבכר ולתבוע רק חלק כה קטן מהחותמים עליה.

ב. בהודעות דואר אלקטרוני אשר נשלחו על ידי [הנתבע 3](#) לכמה מחברי האגודה ביום 4.10.2011 וביום 11.10.2011 נכתב:

"לאחר אין סוף אפשרויות שניתנו לאותם חברי ועד לחזור בהם ולא לפגוע ביישוב הם ממשיכים לעשות זאת בימים האחרונים ... קהילה חזקה יכולה להוקיע אותם מתוכה ..."

"... לבוא למועדון ב-11.10.2011 ולהצביע בעד סילוק כל מבקשי רעתנו ..."

בסמוך לשליחת ההודעות הללו וקודם לאסיפה הכללית של [הנתבע 4](#) הודעת דואר אלקטרוני לכמה מחברי האגודה ובה נכתב:

"המצב ההזוי אליו נקלענו יחלוף וכוחות הרשע לא ינקו"

אין ספק בעיני, כי ביטויים כ-"מבקשי רעתנו" או "כוחות הרשע" הינם דברים העולים כדי לשון הרע וראוי היה כי לא היו נכתבים. בביטויים הללו יש כדי לבזות אדם ולעשותו מטרה לשנאה. במיוחד אמורים הדברים מקום בו הופנו הביטויים הללו לאנשים הדרים עם התובעים באותו היישוב. אציין, כי חרף העובדה ששם המפורש של התובעים לא צוין בהודעות האמורות ניתן להסיק בנקל, בין היתר לאור רוח הדברים והאסיפה הכללית הקרבה ובאה בה תידון הפסקת חברותם של התובעים באגודה, במי עוסקות ההודעות הללו.

התובעים לא טענו, כי נגרמו להם נזקי ממון כלשהם בשל הדברים אשר נכתבו בהודעות הללו. בנסיבות העניין, ראיתי לנכון, מתוקף סמכותי מכוח [סעיף 7א\(ב\) לחוק איסור לשון הרע](#), להעמיד את סכום הפיצוי לתובעים בגין ההודעות האמורות, לאור חומרתן, נסיבות כתיבתן והאנשים אליהם הן הופנו, על סך של 7,000 ₪ לכל אחד מהם ובסה"כ 14,000 ₪. בסכום זה יישאו הנתבעים 3-4 עצמם שכן ניכר שהדברים לא נכתבו בכובעם כחברים בוועד האגודה אלא כאנשים פרטיים.

ג. במכתב אשר נשלח לסמנכ"ל החטיבה להתיישבות, ביום 13.12.2011, התבקש האחרון לבטל את הקצאת הקרקעות לתובעים. בין היתר נאמר

במכתב זה, כי: "התושבים הנ"ל לא עברו כל הליך תקין של הקצאת קרקע וניצלו את תפקידם ומעמדם כחברי וועד מנהל וחתמו על חוזים למול החטיבה להתיישבות בשם היישוב ללא אישור וועד המנהל או אישור אסיפת החברים". גם אם אניח שבכך יש באמור במכתב זה כדי להפר את חוק איסור לשון הרע, דבר המוטל בספק, הרי נראה שהמכתב חוסה תחת הגנת ה"פרסומים המותרים" האמורה בסעיף 13(5) לחוק איסור לשון הרע, לפיה:

" 13. לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי - ...

(5) פרסום ע"י שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית על פי דין, שנעשה תוך כדי דיון בפניהם או בהחלטתם ... [ההדגשות אינה במקור- א' פ']

בבסיסו של המכתב האמור, אשר נשלח על ידי ועד האגודה - לו סמכות מעין שיפוטית על פי דין - עומדת הפסקת חברותם של התובעים באגודה בשל הקצאת קרקעות בצורה לא תקינה. במכתב זה מבקש ועד האגודה מהחטיבה להתיישבות לבחון את העניין ולקבל החלטה בדבר ביטול הקצאת הקרקעות. יתרה מכך, לטעמי מכתב זה חוסה אף תחת הגנות "תום הלב" האמורות בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, הקובע כי:

" 15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

(1) ...

(2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום;

(3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע

...

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות

... [ההדגשות אינן במקור- א' פ']

משהופסקה חברותם של התובעים באגודה, בעטייה של הקצאת הקרקעות, ניתן לראות בפנייה של ועד האגודה לחטיבה להתיישבות, אשר אישרה את ההקצאה, כחובתו לחברי האגודה וזאת בכדי להגן על האינטרסים שלהם. בנוסף, המכתב נשלח לגורם המתאים לצורך בירור טענותיהם של הנתבעים בדבר הקצאת

הקרקעות ועסק בהתנהלותם של התובעים בעודם חברים בוועד האגודה. ועד האגודה פרס בפני החטיבה להתיישבות את טענותיו ודעותיו בנוגע להתנהלות התובעים בצפייה כי האחרון יפעיל סמכותו בנדון. אין מקום להניח, כי הטענות שהועלו במכתב, אשר התבססו על המידע אשר היה מצוי בידי ועד האגודה באותה העת, נגועות בחוסר תום לב.

61. לסיכומו של עניין, טענות התובעים בדבר התרשלותם של חברי ועד האגודה והפרת [חוק איסור לשון הרע](#) – מתקבלות בחלקן, כמפורט לעיל.

סוף דבר

62. התביעה מתקבלת.

63. החלטת האסיפה הכללית מיום 11.10.2011 מבוטלת.

64. הפיצוי בגין עגמת הנפש, בסך של 20,000 ₪ לכל אחד משני התובעים, כאמור בסעיף 53 לעיל, ישולם לתובעים תוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן, יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד לתשלום המלא בפועל. הנתבעים יישאו בפיצוי זה ביחד ולחוד.

65. הפיצוי בגין הפרת [חוק איסור לשון הרע](#) בסך כולל של 14,000 ₪, כאמור בסעיף 60(ב), ישולם לתובעים, על ידי הנתבעים 3 ו- 4, בחלקים שווים, תוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן, יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד לתשלום המלא בפועל. הנתבעים 3 ו- 4 יישאו בפיצוי זה ביחד ולחוד.

66. הנתבעים, ביחד ולחוד, יישאו בהוצאות התובעים בגין הליך זה לרבות אגרת בית משפט (על פי קבלות שיוצגו) ובנוסף בשכ"ט עורך דינם, בסך של 20,000 ₪. לסכום זה אין להוסיף מע"מ.

המזכירות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתן היום, ח' שבט תשע"ט, 14 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.

אהרן פרקש 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)